

Sveriges förenade studentkårer

2020-01-08

SFS dnr P2-13/1920

Till: Utbildningsdepartementet

Remissvar:

Fler obehöriga lärare och förskolelärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL

Utbildningsdepartementets dnr: U2019/03260/UH

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har av Utbildningsdepartementet fått möjlighet att yttra sig över Fler obehöriga lärare och förskolelärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL.

SFS tillstyrker samtliga förslag som syftar till att skapa fler vägar in till högskolan för yrkesverksamma med lång erfarenhet, så att fler blir legitimerade lärare och förskolelärare. Således ser SFS positivt på promemorians förslag att ta bort de onödiga hinder som idag föreligger i VAL och se till att förenkla processen för behörighetsgivande examen. SFS vill dock göra vissa medskick.

En central del inom VAL har att göra med bedömning och validering av reell kompetens. En av promemorians ändringsförslag handlar om att VAL-lärosätena bör få använda sig av särskilda prov för att bedöma den sökandes behörighet och vilka kurser som kan tillgodoräknas, då det i nuläget saknas stöd i förordning att använda sig av sådana prov enligt ett beslut av Överklagandenämnden för högskolan. För att på ett likvärdigt och rättssäkert sätt kunna bedöma den sökandes reella kompetens har VAL-lärosätena gemensamt arbetat fram metoder och processer för bedömning och validering av den sökandes reella kompetens. SFS anser att det är bra med så lite styrning som möjligt av lärosätenas arbete och att det är positivt att de i första hand själva ansvarar för att ta fram gemensamma riktlinjer. SFS delar promemorians bedömning att provet måste utformas på ett sådant sätt att det på ett likvärdigt och rättssäkert sätt bedömer den sökandes reella kompetens och att den utarbetats tillsammans av de åtta VAL-lärosätena. Validering och tillgodoräknandet av erfarenhet är betydelsefullt för att öka tillgången till högre utbildning och främja en breddad rekrytering. Alla som har rätt

Sveriges förenade studentkårer

kompetens ska få tillträde till högre utbildning, oavsett hur en har tillskansat sig kompetensen. För att kunskaper inte ska gå till spillo måste det dock finnas ett enhetligt och rättssäkert system för validering. Här är det därför viktigt att valideringsprocessen ska ge samma resultat oavsett vilket lärosäte som hanterar ärendet. Ett prov måste dessutom vara utformat så att det matchar den yrkeserfarenhet som en yrkesverksam inom förskola eller skola har, så att inte detta utgör ännu ett hinder för förskole- och skolpersonal som haft ett långt yrkesliv.

En annan aspekt som SFS vill betona i sammanhanget är att VAL-lärosätena inte bör åläggas fler uppdrag utan att få ökade ekonomiska medel för detta. Promemorians konsekvensanalys förutspår ett väsentligt ökat söktryck inom VAL och VAL-lärosätena kommer att behöva validera fler individers kompetens. Man spår även ett ökat behov av utbildningsresurser i form av lärare och lokaler. Om antalet förskollärostudenterna inom VAL ökar, vilket man tror, finns också risk för att det får konsekvenser för lärosätenas reguljära utbildningar. Man uttrycker även en medvetenhet kring att det också finns risk för en incitamentsstruktur som främjar att lärosäten satsar på VAL-studenter istället för reguljära förskolestudenter, eftersom VAL finansieras med särskilda medel och den reguljära med takbelopp. SFS menar att ersättningen för validering inte får hämtas från utbildningsanslagen på ett sätt som minskar lärosätenas resurser till utbildning. I och med ökat söktryck kommer ett mer omfattande arbete med validering av de sökandes meriter, vilket medför ökade krav på administrativa resurser och möjligen att arbetet med validering måste förläggas på fler lärosäten. Även om budgeten anses räcka på kort sikt, är detta viktigt att ha i åtanke även på längre sikt, t.ex. om söktrycket blir högre än förväntat.

SFS har i andra sammanhang lyft frågan om hur lärosätena bör få ersättning för sitt arbete med validering för att frågan behöver hanteras både i ett kortsiktigt och ett mer långsiktigt perspektiv. Den kortsiktiga lösningen bör vara försiktig och syfta till att alla lärosäten i en rimlig utsträckning arbetar med validering och att det inte prioriteras för mycket eller för lite i relation till den övriga verksamheten. Den långsiktiga lösningen bör ingå som en del av Styr- och resursutredningen. Både på kort och lång sikt går det dock inte att uppnå en fullgod lösning ifall de urholkade utbildningsanslagen inte höjs för att motsvara verksamhetens verkliga kostnader.

STRUT:s övergripande modell innebär att regeringen skulle formulera mål för högskolesektorn. Regeringen och lärosätena skulle sedan föra en dialog om hur lärosätena kan bidra till att nå målen och hur mycket resurser som skulle behöva tillföras för olika uppdrag. Detta skulle resultera i fleråriga överenskommelser mellan regering och lärosäten. Om det finns ett behov av att tillföra resurser för lärosätenas valideringsarbete, så kan detta ske inom ett sådant system. Regeringen skulle kunna formulera mål kopplat till validering. Dessa mål skulle sedan kunna översättas som mål om hur många valideringsärenden ett lärosäte hanterar. Målen skulle sedan påverka medelstillelningen. Därutöver skulle regeringen kunna föra dialog med de lärosätena om en rimlig ersättning för de särskilda uppdragen relaterade till förhandsbesked. Systemet är således väl lämpat för att lärosätena ska få betalt för sitt valideringsarbete. Att införa en separat "prislapp" för validering skulle däremot framstå som en kvarleva från det nuvarande resurstillelningssystemet. Det går över huvud taget på tvärs med tanken att komma ifrån ett system baserat på prislappar och raka ackord.

Strut har samtidigt lyft tanken om en examenspeng för vissa samhällsviktiga utbildningar, som förskole- och läraryrket ju är. Den skulle ge lärosätena incitament att

SFS

Sveriges förenade studentkårer

jobba mer aktivt med tillgodoräknande. Examenspengen skulle betalas ut när studenten tar examen och skulle inte påverkas av hur lång tid det har tagit för studenten att ta examen. Det innebär att lärosätet skulle få lika mycket betalt oberoende av ifall studenten genomgår en hel utbildning eller får stora delar av utbildningen tillgodoräknad. Examenspengen skulle således utgöra ett incitament för att lärosätena ska erbjuda en så snabb väg som möjligt till examen. Tillgodoräknande är ett sätt att snabbt föra studenten närmare examen. Det innebär att den examenspengen skulle ge lärosätena incitament att låta så många studenter som möjligt tillgodoräkna tidigare lärande. Med det sagt och som SFS påpekat i tidigare remissvar, behöver idén om en examenspeng diskuteras vidare då det kan finnas andra skäl emot att införa den.

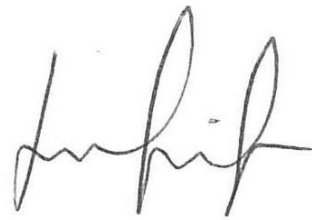

Matilda Strömberg

Ordförande

matilda.stromberg@sfs.se

070- 545 70 45

Frida Sundqvist

Politisk sekreterare

frida.sundqvist@sfs.se

073- 042 43 49